

TOTALENTREPRISEBOKA

STATSBYGG

GENERELLE OG SPESIELLE

KONTRAKTSBESTEMMELSER

FOR

TOTALENTREPRISER

Innhold

DEL I 4

GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER.....	4
1 Definisjoner – Byggherre (NS 8407 pkt 1.1)	4
2 Møter.....	4
2.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt 4.2)	4
2.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 4.3)	4
3 Partenes sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt 7).....	4
4 Totalentreprenørens forsikring (NS 8407 pkt 8).....	5
5 Partenes representanter (NS 8407 pkt 9)	5
6 Kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 10)	5
6.1 Plikter	5
6.2 Sanksjoner.....	5
7 Tiltransport av entreprenører (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3).....	6
8 Kvalitetssikring (NS 8407 pkt 15)	6
9 Prosjektering (tillegg til NS 8407 pkt 16.1)	6
10 Forhold på byggeplassen (NS 8407 pkt 18).....	7
10.1 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)	7
10.2 HMS-kort og ID	7
10.3 Rapporteringsplikt til Skatteetaten Brukerdialog, utland (tidligere Sentralskattekontoret for utenlandssaker (SFU)).....	7
10.4 Krav til lønns- og arbeidsvilkår – sosial dumping.....	8
10.5 Fast ansatte	8
10.6 Innleie fra bemanningsforetak	9
10.7 Forbud mot kontant betaling.....	9
10.8 Ytre miljø - Tropisk tømmer og fredet skog.....	9
10.9 Ytre miljø - Isolerglassruter, miljøskadelige stoffer og kjemikalier, avfallsregnskap.....	10
10.10 Ytre miljø - Mangelfull avfallshåndtering	10
10.11 Ytre miljø - Pliktig medlemskap i returordning for emballasje	10
10.12 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8407 pkt 18.3).....	10
11 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt 20.2).....	11
11.1 Innsynsrett	11
11.2 StartBANK	11
11.3 Egenrapportering om seriøsitet	11
11.4 Byggherrens rett til å innhente opplysninger (Utvidet skatteattest)	11
12 Forskudd (tillegg til NS 8407 pkt 27)	12
13 Generelle betalingsbestemmelser (NS 8407 pkt 28)	12
13.1 Generelt	12
13.2 Utenlandske totalentreprenører, import og merverdiavgift mv	12
14 Endringer (NS 8407 pkt 31).....	12
14.1 Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt 31.1).....	12
14.2 Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt 34.1.3)	12
14.2.1 Regulering i uendret byggetid.....	12
14.2.2 Regulering i forlenget byggetid.....	13
15 Uenighet om endringer mv. - Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt 35.2).....	13
16 Byggherrens rett til å nekte overtakelse (tillegg til NS 8407 pkt 37.3 tredje ledd)	13
17 Prøvedrift (NS 8407 pkt 38.2).....	14
17.1 Prøvedrift	14
17.2 Justering av prøvedriftsperiodens lengde	14
17.3 Overtakelse.....	14
18 Forsinkelse (NS 8407 pkt 40).....	15
18.1 Dagmulkbelagte frister (NS 8407 pkt 40.2)	15
18.2 Dagmulkens størrelse (NS 8407 pkt 40.3)	15

19	Oppsigelse (NS 8407 pkt 45)	15
20	Rettigheter til prosjektmateriale (NS 8407 pkt 47.2.2)	15
21	Misligholdt kontraktsforpliktelse - konsekvens for senere konkurranser (tillegg til NS 8407)....	15
22	Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8407 kap XI).....	15
22.1	Reklame.....	15
22.2	Kontakt med media.....	15
23	Tvister (NS 8407 pkt 50).....	16
23.1	Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt 50.3)	16
23.2	Tvisteløsning (NS 8407 pkt 50.4)	16
DEL II.....		17
SPESIELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER		17
24	Tiltransport av entreprenører (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3).....	17
25	Byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll (NS 8407 pkt 12.4)	17
26	Tiltransport av prosjekterende (NS 8407 pkt 13)	17
27	Lover, forskrifter og andre offentlige vedtak/Offentlige vedtak (NS 8407 pkt 16.3).....	17
28	Etisk handel (tillegg til NS 8407 kap 18)	17
28.1	Overholdelse av internasjonale konvensjoner og arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland.....	18
28.2	Policy og rutiner	18
28.3	Kontraktoppfølging.....	18
28.4	Sanksjoner.....	19
29	Forhold på byggeplassen (tillegg til NS 8407 pkt 18)	19
30	Arbeidstid (NS 8407 pkt 18.8)	20
31	Avtalt plassering av risikoen for forhold ved grunnen (NS 8407 pkt 23).....	20
32	Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt 24.2).....	20
1	Faktureringsplan (NS 8407 pkt 27.2)	20
33	20	
34	Prøvedriftsperiodens lengde (tillegg til NS 8407 pkt 38.2).....	20
35	Opsjoner (tillegg til NS 8407)	20
36	Lærlingeklausul (tillegg til NS 8407).....	20
37	Faglærte håndverkere	20
Blankett 1A - NS 8407 Sikkerhetsstillelse		21
Blankett 1B - NS 8407 Sikkerhetsstillelse		23
Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring		25
Blankett 3 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring.....		27
Blankett 4 - NS 8407 Bankgaranti for kontraktsforskudd.....		29

Som generelle kontraktsbestemmelser gjelder NS 8407:2011 *Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser* med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor. Endringer og presiseringer til NS 8407 er delt i to; de generelle kontraktsbestemmelser i del I som er identiske for alle kontrakter der Totalentrepriseboka benyttes, og de spesielle kontraktsbestemmelser i del II som kan variere fra kontrakt til kontrakt.

Innenfor hver del av Totalentrepriseboka er presiseringer og endringer til NS 8407 angitt i kronologisk rekkefølge med henvisninger til aktuell bestemmelse i standarden.

DEL I GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER

1 Definisjoner – Byggherre (NS 8407 pkt 1.1)

Statsbygg er byggherre. Byggherrens oppdragsgivere, leietakere og brukere regnes som tredjemenn i relasjon til denne kontrakt.

2 Møter

2.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt 4.2)

Referat føres av byggherren eller den han utpeker.

2.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 4.3)

Byggherren skal innkalles til prosjekterings- og underentreprenørmøter (herunder byggemøter, fremdriftsmøter, m.v.), og skal ha anledning til å delta på disse møtene. Totalentreprenøren skal føre referat fra møtene, og byggherrens representant skal ha kopi av møtereferatene.

Prosjekteringsmøter skal avholdes hver 14. dag.

I byggeperioden skal det avholdes underentreprenørmøter hver 14. dag. I tillegg skal det avholdes regelmessige framdrifts-/koordineringsmøter, samt nødvendige særmøter.

3 Partenes sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt 7)

Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse i henhold til NS 8407 pkt 7, skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formular; Blankett 1A - NS 8407 Sikkerhetsstillelse, med mindre annet følger nedenfor.

Totalentreprenøren plikter ikke å stille sikkerhet i utførelsesperioden, dersom hele kontraktssummen skal betales etter overtakelse. Sikkerhetsstillelse kun for reklamasjonsperioden må dokumenteres senest 14 dager før kontraktssummen forfaller til betaling ved utfylling av vedlagte formular; Blankett 1B - NS 8407 Sikkerhetsstillelse.

Dersom kontraktssummen ikke overstiger NOK 250.000, plikter totalentreprenøren ikke å stille sikkerhet i utførelses- og reklamasjonsperioden.

4 Totalentreprenørens forsikring (NS 8407 pkt 8)

Tingsforsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

Totalentreprenørens forsikringer i henhold til NS 8407 pkt 8 skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formularer; Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring og Blankett 3 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring.

5 Partenes representanter (NS 8407 pkt 9)

Prosjektleder er byggherrens representant, jf. NS 8407 pkt 9.

Byggherreombudet skal ta seg av byggherrens forhold på byggeplass. Byggherreombudet har fullmakt til, ved bruk av rekvisisjon, å bestille arbeider utført for et beløp inntil NOK 100.000 eks. mva., med mindre det er særlig avtalt et annet beløp.

Byggherreombudet har fullmakt til å avvise krav om tillegg og fristforlengelse.

6 Kontraksmedhjelpere (NS 8407 pkt 10)

6.1 Plikter

Totalentreprenøren kan ikke ha flere enn to ledd underentreprenører, herunder bemanningsforetak, i kjede under seg, for utførelse av kontraktarbeider. Byggherren kan samtykke til flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å oppfylle kontrakten. Totalentreprenøren skal fortløpende sende informasjon om de virksomheter som skal medvirke til å oppfylle de vesentlige delene av kontrakten. Informasjonen skal sendes så snart den er kjent for totalentreprenøren, og senest to uker før de aktuelle arbeidene skal starte opp.

Bruk av enkeltpersonforetak skal begrenses. I de tilfeller det benyttes enkeltpersonforetak, skal totalentreprenøren dokumentere at enkeltpersonforetaket driver reell næringsvirksomhet, fører regnskap i samsvar med gjeldende lov og forskrift om bokføring, og sender inn mva-oppgaver 6 ganger per år.

Totalentreprenøren skal ikke engasjere underentreprenører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4 (3).

Totalentreprenøren skal til enhver tid holde byggherren orientert om kontaktopplysninger til underleverandørene sine og hvem som har signaturrett for disse.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

6.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underleverandøren, innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattest viser at underleverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av hevning av underentreprenørens avtale, skal bæres av totalentreprenøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter eller NS 8407 pkt 10, kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

7 Tiltransport av entreprenører (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3)

Ved tiltransport av sideentreprenør plikter totalentreprenøren å stille sikkerhet iht NS 8407 pkt 7.1, 7.3, 35.1 og 42.3.

8 Kvalitetssikring (NS 8407 pkt 15)

Totalentreprenøren skal ha og følge et styringssystem som oppfyller kravene i følgende kapitler i NS-EN-ISO 9001:2015, kapitlene

4.4. Ledelsessystemet for kvalitet og systemets prosesser

5.1. Lederskap og forpliktelse

7 Støtte

9.1. Overvåking, måling, analyse, evaluering

9.2. Interne revisjoner.

Styringssystemet skal også oppfylle kravene i NS-EN-ISO 14001:2015 kapittel 4 Krav til miljøstyringssystem, eller tilsvarende krav i andre relevante miljøstandarder.

Totalentreprenøren skal også utarbeide en kvalitetsplan, i henhold til instruks fra byggherren, som oppfyller kravene i NS-EN-ISO 10005:2005. Hvis ikke annet er avtalt, skal kvalitetsplanen foreligge senest 30 dager etter kontraktsinngåelse.

Totalentreprenøren skal kunne dokumentere at han utfører revisjoner av sitt arbeid opp mot kravene i styringssystemet og kvalitetsplanen. Hvis ikke annet avtales, skal revisjoner skje minimum en gang per år. Byggherren skal kunne delta på systemrevisjoner.

9 Prosjektering (tillegg til NS 8407 pkt 16.1)

Modellbasert prosjektering (BIM) og papirløs byggeplass

Totalentreprenøren skal som en del av leveransen til byggherren utarbeide bygningsinformasjonsmodeller (BIM).

Totalentreprenørens prosjektering skal utføres i samsvar med Statsbyggs kravspesifikasjon for totalentrepriser, prosjektets BIM-strategi og Statsbyggs BIM-manual. Prosjektering som ikke er i samsvar med ovennevnte krav, er å anse som mangelfull og gir byggherren grunnlag for å gjøre sanksjoner gjeldende i hht kontraktens bestemmelser.

Totalentreprenøren skal basere all sin planlegging og produksjon på bruk av modeller og tegninger i digital form. Papirtegninger skal ikke forekomme på byggeplassen.

10 Forhold på byggeplassen (NS 8407 pkt 18)

10.1 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Totalentreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Totalentreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom totalentreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Totalentreprenøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko, se for øvrig krav i SHA-planen.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om totalentreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

10.2 HMS-kort og ID

Alle arbeidstakere skal, lett synlig, bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort.

Alle skal fremvise gyldig legitimasjon ved inntakskontroll. For øvrig skal gyldig legitimasjon kunne fremvises på forespørsel fra byggherren eller representanter som utfører kontroll på vegne av byggherren. Personer som ikke kan fremvise HMS-kort og gyldig legitimasjon, vil kunne bli bortvist fra byggeplassen.

10.3 Rapporteringsplikt til Skatteetaten Brukerdialog, utland (tidligere Sentralskattekontoret for utenlandssaker (SFU))

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Skatteetaten Brukerdialog, utland i henhold til skatteforvaltningsloven § 7-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele leverandørkjeden. Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at totalentreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er totalentreprenørens ansvar og skal betales av ham.

10.4 Krav til lønns- og arbeidsvilkår – sosial dumping

Totalentreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Totalentreprenøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underleverandører og innleide. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal totalentreprenøren straks rette forholdet. Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren, uavhengig av om arbeidstaker selv har fremmet krav mot sin arbeidsgiver. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert.

Brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår gir byggherren rett til å stanse arbeidene eller, i alvorlige eller gjentatte tilfeller, å heve kontrakten. Dette gjelder uavhengig av hvor i leverandørkjeden bruddet har skjedd. Retten til heving gjelder selv om totalentreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet, herunder hos bemanningsforetak, kan byggherren også kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandøren. Dette skal skje uten omkostninger eller risiko for byggherren.

Manglende dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår nevnt i punkt 7.4 første ledd likestilles med brudd på bestemmelsen og kan sanksjoneres av byggherren som om det forelå brudd.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

10.5 Fast ansatte

Minimum 80% av kontraktarbeidet skal til enhver tid utføres av fast ansatte med reell stillingsprosent (minimum 80%). Innleid arbeidskraft anses ikke som fast ansatt etter denne bestemmelsen. Byggherren kan gjøre unntak fra kravet til 80 %, for eksempel der midlertidig ansatte erstatter fast ansatte som er i svangerskapspermisjon, er syke e.l.

Totalentreprenøren skal redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden. Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utførelse av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Byggherren kan stanse arbeidet for totalentreprenørens regning og risiko dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Alvorlige eller gjentakende brudd på denne bestemmelsen kan anses å være vesentlig mislighold av kontrakten.

10.6 Innleie fra bemanningsforetak

Som bemanningsforetak regnes virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidskraft.

Innleide arbeidstakere skal være ansatt med reell stillingsprosent (minimum 80 %) i bemanningsforetaket.

Ved bruk av innleid arbeidskraft i henhold til arbeidsmiljølovens § 14-12 (2), skal totalentreprenøren fremlegge dokumentasjon på at det er inngått gyldig avtale om tidsbegrenset innleie med tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder.

Ved innleie skal det være fast ansatte fagarbeidere fra innleier på alle arbeidslag til enhver tid. Ved bruk av innleid arbeidskraft fra bemanningsforetak, gjelder arbeidsmiljølovens § 14-12 a om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Der byggherren påpeker brudd på bestemmelsene om innleie hos totalentreprenøren eller dennes underentreprenører, skal totalentreprenøren straks sørge for å rette forholdet.

Dersom entreprenøren ikke retter forholdet kan byggherren stanse arbeidene for entreprenørens regning og risiko. I alvorlige eller gjentatte tilfeller kan byggherren også heve kontrakten.

10.7 Forbud mot kontant betaling

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til konto i bank, uten kostnader for den ansatte.

For å motvirke svart økonomi og for å sikre sporbarhet i transaksjoner, skal all betaling leverandører foretar for kjøp til Statsbygg foretas med elektronisk betalingsmiddel. Leverandørene skal derfor f. eks ikke kunne kjøpe byggevarer med kontanter.

10.8 Ytre miljø - Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at byggherren ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal totalentreprenøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet eller forefinnes på byggeplass.

Totalentreprenøren kan søke byggherren om unntak fra dette. Vedlagt søknaden skal følge dokumentasjon fra pålitelig, uavhengig tredjepart om opprinnelsesland og tresort, samt forsikring om at trevirket ikke kommer fra regnskog eller fredet skog. Byggherren avgjør etter eget skjønn om unntak skal gis, og gjør særskilt oppmerksom på at unntak ikke kan påregnes.

Aksept av totalentreprenørens tilbud anses ikke som et meddelt unntak etter denne bestemmelse.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraktsarbeidet eller på byggeplass, finnes eller kan finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av byggherren, er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for totalentreprenørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Byggherren kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen. For øvrig gjelder kontraktens misligholdssanksjoner.

10.9 Ytre miljø - Isolerglassruter, miljøskadelige stoffer og kjemikalier, avfallsregnskap

Byggherren kan kreve dagmulkt av totalentreprenøren dersom han misligholder sine plikter mht

- a) å sikre at leverandører av isolerglassruter til byggeprosjektet deltar i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 kapittel 14
- b) miljøskadelige stoffer og kjemikalier, jf. krav i Miljøoppfølgingsplanen (MOP).

Dersom totalentreprenøren er hovedentreprenør kan byggherren i tillegg kreve dagmulkt dersom han misligholder sine plikter mht

- c) levering av avfallsrapporter, jf. MOP og Statsbyggs mal for avfallsrapportering..

For punkt a) til c) ovenfor vil dagmulkt først være aktuelt dersom forholdet ikke er rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.

Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlattelse av å rette forholdet innen fristens utløp anses som vesentlig mislighold og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

For mislighold av ovennevnte plikter der misligholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

10.10 Ytre miljø - Mangelfull avfallshåndtering

Dersom prosjektets og myndighetenes krav til avfallshåndtering ikke nås (se Miljøoppfølgingsplanen (MOP)), kan byggherren fastsette en mulkt oppad begrenset til NOK 150.000, som fordeles på entreprenørene i prosjektet etter byggherrens skjønn. Medfører ikke-oppfyllelse av kravene at Statsbygg ilegges tvangsmulkt, jf. avfallsforskriften § 18-6, vil differansen mellom tvangsmulkten og NOK 150.000 også fordeles på entreprenørene etter byggherrens skjønn.

10.11 Ytre miljø - Pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk entreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom totalentreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.

10.12 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8407 pkt 18.3)

Totalentreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut sin prosjektleder, anleggsleder, prosjekteringsleder eller personer som ble evaluert i forbindelse med tildeling av kontrakten eller avtalt som erstatning for slik person. Byggherren kan bare nekte samtykke dersom han har saklig grunn. Byggherren skal svare innen rimelig tid etter han har mottatt forespørsel om samtykke. Ved bytte av personell kan byggherren i rimelig utstrekning kreve kostnadsfri overlapping.

Dersom slikt personell, uten skriftlig samtykke skiftes ut, på tross av at byggherren har saklig grunn til å nekte, betales en dagmulkt på NOK 10.000 per dag. Dette gjelder ikke dersom forholdet rettes

innen en rimelig frist fastsatt av byggherren. Dagmulkt påløper uansett ikke der oppdragsgiver har unnlatt å påberope seg kontraktsbrudd uten ugrunnet opphold etter at han ble kjent med personskiftet.

Samlet dagmulktsansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10% av kontraktssummen, maksimalt NOK 300.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

11 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt 20.2)

11.1 Innsynsrett

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i totalentreprenørens kvalitets-, internkontroll (HMS) og miljøstyringssystem og de deler av styringssystemet for øvrig og regnskap, som kan ha betydning for totalentreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter revisjon ved intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Totalentreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos totalentreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for totalentreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

11.2 StartBANK

Totalentreprenøren skal ved kontraktsinngåelse være registrert i StartBANK.

Underentreprenører og bemanningsforetak som medvirker til å oppfylle kontrakten må være registrert i StartBANK. Registreringen må være fullført før virksomheten gis tilgang til byggeplassen.

Totalentreprenøren plikter å sørge for at informasjonen og dokumentasjonen i StartBANK til enhver tid er oppdatert. StartBANK medlemskapet skal inkludere SKAV-fullmakt.

Personell fra virksomhet som ikke er registrert i StartBANK kan nektes adgang til byggeplass.

11.3 Egenrapportering om seriositet

Totalentreprenøren og hans underleverandører, herunder bemanningsforetak, plikter å fylle ut byggherrens skjema 16-04-M1 Egenrapportering av leverandør før arbeidstaker starter opp på byggeplass, se statsbygg.no. Hvis ikke annet er avtalt, skal skjemaet være byggherren i hende 1 uke før totalentreprenørens eller den aktuelle underleverandørens, herunder bemanningsforetakets, oppmøte på byggeplass.

Brudd på denne plikt medfører at arbeidstakere fra totalentreprenør, underleverandør eller bemanningsforetak som ikke har utfyllt skjema, kan nektes adgang eller bli bortvist fra byggeplassen.

11.4 Byggherrens rett til å innhente opplysninger (Utvidet skatteattest)

Byggherren skal ha fullmakt fra totalentreprenør og underleverandør(er) til et ubegrenset antall ganger å innhente opplysninger om de forhold som er angitt i fullmakt til innhenting av opplysninger om skatte- og avgiftsforhold mm. Fullmakten finnes her: https://dok.statsbygg.no/wp-content/uploads/2020/11/fullmakt_skatteetaten-.pdf.

De rettigheter og plikter som fremgår av fullmakten, skal gjelde i 4 år fra signering av fullmakten, og fullmakten skal være generell for Statsbygg.

12 Forskudd (tillegg til NS 8407 pkt 27)

Et eventuelt avtalt forskudd til totalentreprenøren vil ikke bli utbetalt før godkjent sikkerhet er stillet, jf. Blankett 4 - NS 8407 Bankgaranti for kontraktsforskudd.

13 Generelle betalingsbestemmelser (NS 8407 pkt 28)

13.1 Generelt

Faktura og kreditnota skal sendes elektronisk til Statsbyggs fakturamottak i samsvar med standarden Elektronisk handelsformat (EHF), fastsatt av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Faktura og kreditnota skal formidles via aksesspunkt i meldingsformidlerinfrastrukturen som forvaltes av DIFI.

13.2 Utenlandske totalentreprenører, import og merverdiavgift mv

Arbeid på fast eiendom anses som stedbundne tjenester i merverdiavgiftslovens forstand. Den utenlandske totalentreprenøren skal derfor stå som importør av alle innsatsvarer og tjenester nødvendig for å oppfylle kontrakten. Den utenlandske totalentreprenøren er forpliktet til å registrere seg for merverdiavgift i Norge (Merverdiavgiftsregisteret) rett etter kontraktsinngåelse for å kunne sende faktura i hht. norske krav. Norsk merverdiavgift skal faktureres sammen med hovedkravet, og ikke i egen faktura. Milepælfaktura som etter avtalen skal faktureres før selve byggearbeidet starter, skal også inkludere merverdiavgift. Mal for customs invoice/commercial invoice, som vil bli formidlet fra byggherren, skal benyttes.

14 Endringer (NS 8407 pkt 31)

14.1 Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt 31.1)

Byggherren kan ikke pålegge totalentreprenøren endringer utover 25% netto tillegg til kontraktssummen.

14.2 Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt 34.1.3)

Kravene om særskilt varsel i NS 8407 pkt 34.1.3 tredje ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging drift og nedrigging.

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

14.2.1 Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10% av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

14.2.2 Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt 33.1 skal vederlagsjustering for kapitallytelse, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid (med byggetid menes tiden fra oppstart byggeplass (dersom dato for dette er angitt i konkurransegrunnlaget gjelder denne, hvis ikke gjelder dato for første tilrigging på byggeplass) til oppstart prøvedrift (overtakelse dersom ingen prøvedrift er avtalt)

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

15 Uenighet om endringer mv. - Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt 35.2)

NS 8407 pkt 35.2 a) utgår.

16 Byggherrens rett til å nekte overtakelse (tillegg til NS 8407 pkt 37.3 tredje ledd)

Med manglende dokumentasjon menes også feil og mangler ved de bygningsinformasjonsmodeller totalentreprenøren etter kontrakten skal utarbeide for byggherren.

17 Prøvedrift (NS 8407 pkt 38.2)

17.1 Prøvedrift

Med mindre annet er avtalt skal det gjennomføres en prøvedriftsperiode på tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg). Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor anlegget prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og, hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftsperioden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Oppstart av prøvedriftsperiode skjer før overtakelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstillelse). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8407 pkt 36, 37.1 til 37.3 tilsvarende.

Oppstart av prøvedriftsperiode innebærer følgende:

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraktsarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraktsarbeidet går over på byggherren, jf NS 8407 pkt 19.1.

Prøvedrift har følgende hensikt:

- Kontrollere at anleggene fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav
- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med totalentreprenøren/ leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden.

17.2 Justering av prøvedriftsperiodens lengde

Totalentreprenøren skal, i samråd med byggherren, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke totalentreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

17.3 Overtakelse

Overtakelsesforretning skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtakelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtakelsesforretning.

18 Forsinkelse (NS 8407 pkt 40)

18.1 Dagmulktbelagte frister (NS 8407 pkt 40.2)

Dersom totalentreprenøren har fått dagmulkt på delfristen for oppstart prøvedrift, skal dette dagmulktbeløpet gå til fradrag i dagmulkten som påløper ved overskridelse av sluttfristen.

Totalentreprenørens frist til å utarbeide og fremlegge fremdriftsplan og til å revidere fremdriftsplanen, jf. NS 8407 pkt 21.2, er dagmulktbelagt. Det samme er frist for igangsetting av arbeid på byggeplass, frister for overlevering av FDV-dokumentasjon, samt eventuell frist for oppstart prøvedrift.

18.2 Dagmulktens størrelse (NS 8407 pkt 40.3)

Dagmulkten, ved overskridelse av fristene nevnt i NS 8407 pkt 21.2, fristen for igangsetting av arbeid på byggeplass og frister for overlevering av FDV-dokumentasjon, er NOK 1.500 per hverdag.

Dagmulkten ved overskridelse av frist for oppstart prøvedrift er 1 promille av hele kontraktssummen.

19 Oppsigelse (NS 8407 pkt 45)

Byggherren kan si opp kontrakten uten å betale erstatning i de tilfeller som er nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 28-3.

20 Rettigheter til prosjektmateriale (NS 8407 pkt 47.2.2)

Byggherren har rett til å gjøre datarapport fra grunnundersøkelser tilgjengelige for allmennheten.

21 Misligholdt kontraktsforpliktelse - konsekvens for senere konkurranser (tillegg til NS 8407)

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil kunne bli nedtegnet og få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen.

22 Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8407 kap XI)

22.1 Reklame

Dersom totalentreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om oppdraget, utover å oppgi oppdraget som generell referanse, skal dette forelegges byggherren på forhånd.

Det er ikke tillatt til å drive reklame eller PR for eget firma på byggeplass eller på byggeplasskilt.

22.2 Kontakt med media

All kontakt med media skal håndteres av byggherren.

23 Tvister (NS 8407 pkt 50)

23.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt 50.3)

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

23.2 Tvisteløsning (NS 8407 pkt 50.4)

For kontrakter der anleggsstedet er i utlandet, avtales Oslo tingrett som verneting.

Tvister behandles alltid etter norske prosessuelle og materielle regler.

DEL II

SPESIELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER

For det tilfelle at Statsbygg har unnlatt å velge ett av flere alternative formuleringer i de spesielle kontraktsbestemmelser, gjelder alternativ 1.

24 Tiltransport av entreprenører (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3)

Alternativ 3: Tiltransport er ikke avtalt.

25 Byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll (NS 8407 pkt 12.4)

Alternativ 4: Byggeplassadministrasjon er ikke avtalt.

26 Tiltransport av prosjekterende (NS 8407 pkt 13)

Alternativ 1: Tiltransport er ikke avtalt.

27 Lover, forskrifter og andre offentlige vedtak/Offentlige vedtak (NS 8407 pkt 16.3)

Alternativ 2: Totalentreprenøren skal ikke være ansvarlig søker.

28 Etisk handel (tillegg til NS 8407 kap 18)

Alternativ 1: Totalentreprenøren skal under hele kontraktsperioden overholde kravene angitt nedenfor. Kravene bygger på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter¹ med aktsomhetsvurderinger som metode. Aktsomhetsvurderinger er en anerkjent metode for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan virksomheter håndterer eventuell negativ påvirkning på arbeidstaker og menneskerettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden².

Dersom totalentreprenøren bruker underleverandører for å oppfylle kontrakten, plikter totalentreprenøren å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.

¹ https://www.ohchr.org/documents/publications/GuidingprinciplesBusinesshr_eN.pdf

² Kontraktsvilkåret er avgrenset til å omhandle menneske- og arbeidstakerrettigheter. Aktsomhetsvurderinger i kontraktsvilkåret er derfor avgrenset til å omhandle disse områdene. OECD har utarbeidet en veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Denne omhandler også andre tema, som blant annet miljø, antikorrupsjon og forbrukerinteresser. Les mer om aktsomhetsvurderinger her:

<https://nettsteder.regjeringen.no/ansvarlignaringsliv2/files/2019/01/Aktsomhetsvurderinger-for-ansvarlig-n%C3%A6ringsliv-brosjyre.pdf>

28.1 Overholdelse av internasjonale konvensjoner og arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland

Varer og materialer som leveres i denne kontrakten skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene angitt nedenfor. Kravene gjelder i totalentreprenørens egen virksomhet og i leverandørkjeden. Kravene omfatter:

- ILOs kjernekonvensjoner om tvangsarbeid, barnearbeid, diskriminering, fagforeningsrettigheter og retten til kollektive forhandlinger: nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182³.
  - Der hvor konvensjon 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.
- FNs barnekonvensjon, artikkel 32⁴.
- Arbeidsmiljølovgivningen i produksjonsland⁵. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger.

Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonal lovgivning omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde.

28.2 Policy og rutiner

For å oppfylle kravene i punkt 23.1, samt for å forebygge og håndtere eventuelle avvik fra kravene, skal totalentreprenøren ved kontraktsinngåelse, eller senest innen 6 måneder etter kontraktsinngåelse, ha:

- En eller flere offentlig tilgjengelige policys, vedtatt av styret. Innholdet skal som minimum omfatte en forpliktelse til å etterleve kravene i punkt 23.1, i egen virksomhet og i leverandørkjeden. En eller flere ansatte på ledelsesnivå skal ha ansvar for etterlevelse.
- Rutiner for formidling og regelmessig oppfølging av slik policy i egen virksomhet og i leverandørkjeden.
- Rutiner for å utføre regelmessige risikoanalyser i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Det innebærer å identifisere og prioritere risiko for brudd på kravene i punkt 23.1. Rutinen(e) skal også beskrive hvilke tiltak totalentreprenøren vil iverksette for å forebygge, stanse og/eller redusere konsekvensene av brudd på kravene. I tråd med metoden for aktsomhetsvurderinger, skal alvorligst risiko, uavhengig av hvor i leverandørkjeden risikoen er, prioriteres først.

28.3 Kontraktsoppfølging

Totalentreprenøren skal sikre at kravene i punkt 28.1 og 28.2 etterleves i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Byggherren kan kreve at etterlevelse dokumenteres ved en eller flere av følgende tiltak:

- Dokumenterte vedtatte policys og rutiner, jf. punkt 28.2.
- Gi en oversikt over produksjonsenheter i leverandørkjeden for utvalgte risikoprodukter, og/eller -komponenter og/eller -råvarer, bestemt av byggherren.

³ <https://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm>

⁴ ⁴ <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

⁵ Her menes alle produksjonsland i leverandørkjeden der utvinning og produksjon av råvare og/eller komponent/halvfabrikata og/eller ferdigvare, inklusive distribusjon og transport, skjer.

- Besvare egenrapportering senest seks uker etter utsendelse fra byggherren, med mindre byggherren har satt en annen frist.
- Dokumentere gjennomført risikoanalyse, og rapportere om oppfølging og håndtering av funnene.
- Delta i oppfølgingssamtale(r) med byggherren, og eventuelt andre relevante interessenter.
- Fremvise rapport(er) relevant for kravene i punkt 28.1. Rapport(ene) skal komme fra uavhengig part.
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 28.1 og 28.2 på totalentreprenørens hovedkontor⁶.
- Kontroll og revisjon av kravene i punkt 28.1 og 28.2 i leverandørkjeden⁷. Kontroller og revisjoner skal etterstrebes gjennomført i samarbeid mellom totalentreprenøren og byggherren.

Dersom totalentreprenøren blir klar over forhold i strid med punkt 28.1 og 28.2 i leverandørkjeden, skal totalentreprenøren rapportere dette til byggherren uten ugrunnet opphold.

28.4 Sanksjoner

Ved brudd på punkt 28.1-28.3, eller om det foreligger mangler i dokumentasjonen, gjelder sanksjonsbestemmelser i kontrakten med følgende tillegg og presiseringer;

Byggherren kan:

- Kreve retting: Totalentreprenøren skal rette brudd innen en tidsfrist satt av byggherren. Totalentreprenøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan bruddene skal rettes. Tiltakene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges innen fire uker, med mindre byggherren har satt en annen frist. Byggherren skal godkjenne tiltaksplanen, og dokumentasjon av rettelser.
  - Iverksette midlertidig stans i hele eller deler av leveransen når:
    - Mangler ikke blir utbedret innen rimelig tid.
    - Totalentreprenøren ikke oppfyller kravet om å fremlegge tiltaksplan.
    - Tiltaksplanen ikke blir overholdt
- Eventuelle erstatningskjøp som byggherren foretar hos annen leverandør er ikke å anse som kontraktsbrudd.
- Kreve at totalentreprenøren bytter underleverandør: Ved vesentlige og gjentakende brudd eller hvis tiltaksplanen ikke blir overholdt. Dette skal skje uten kostnad for byggherren.
  - Heve kontrakten: Ved vesentlige eller gjentakende brudd.

Alternativ 2: Det gjelder ikke spesielle etiske regler for denne kontrakt.

29 Forhold på byggeplassen (tillegg til NS 8407 pkt 18)

Alternativ 1: NS 8407 gjelder slik den står mht utførelsen av kritiske oppgaver.

⁶ Kan gjennomføres av Oppdragsgiver eller den Oppdragsgiver bemyndiger.

⁷ Oppdragsgiver, eller den Oppdragsgiver bemyndiger, har rett til å gjennomføre kontroller i leverandørkjeden. Ved kontroll plikter Leverandør å fremskaffe kontaktopplysninger. Disse behandles i overensstemmelse med offentleglova.

30 Arbeidstid (NS 8407 pkt 18.8)

- Alternativ 1: NS 8407 pkt 18.8 gjelder slik den står.

31 Avtalt plassering av risikoen for forhold ved grunnen (NS 8407 pkt 23)

- Alternativ 1: NS 8407 pkt 23.1 gjelder slik den står.

.

32 Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt 24.2)

- Alternativ 1: Byggherren har risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse.

1 Faktureringsplan (NS 8407 pkt 27.2)**33**

- Alternativ 1: NS 8407 pkt 27.2.1, gjelder slik den står.

34 Prøvedriftsperiodens lengde (tillegg til NS 8407 pkt 38.2)

- Alternativ 4: Det er ikke avtalt prøvedrift.

(For utfyllende regler, se Totalentrepriseboka punkt 17)

35 Opsjoner (tillegg til NS 8407)

- Alternativ 1: Utløsning av opsjoner etter kontraktsinngåelse, medfører ingen endring av kontraktsbestemmelsene.

.

36 Lærlingeklausul (tillegg til NS 8407)

- Alternativ 2: Det gjelder ingen lærlingeklausul for denne kontrakt.

37 Faglærte håndverkere

- Alternativ 2: Det stilles ikke særskilte krav til faglærte håndverkere for denne kontrakten.

Blankett 1A - NS 8407 Sikkerhetsstillelse**GARANTIERKLÆRING**

Garanti nr. ....

Garantisten .....

Organisasjonsnr .....

stiller seg herved
overfor byggherrenStatsbygg
Postadresse: Postboks 232 Sentrum, 0103 Oslo
Kontoradresse: Biskop Gunnerus' gate 6

organisasjonsnr. 971 278 374

som selvskyldnerkausjonist for de kontraktsforpliktelse

totalentreprenøren .....

organisasjonsnr. ....

har i henhold til
kontrakt av .....som gjelder   prosjektnr.....   bygg.....
                               kontraktnr.....   navn.....

Garantien gjelder for totalentreprenørens kontraktsforpliktelse, herunder forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger, i utførelsestiden og reklamasjonstiden. Garantien i utførelsestiden gjelder også totalentreprenørens ansvar for forsinket fullføring.

Garantien begrenses til

kr ....., som utgjør 10 % av kontraktssummen, jf. NS 8407 pkt 1.6, for forhold som påberopes overfor totalentreprenøren senest ved overtakelsen.

Garantien reduseres deretter til

kr ....., som utgjør 3 % av kontraktssummen for forhold som påberopes overfor totalentreprenøren i de tre første årene av reklamasjonstiden, jf. NS 8407 pkt 42.2.2.

Garantien i utførelsestiden og i reklamasjonstiden kan samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 10 % av kontraktssummen. I reklamasjonstiden kan garantien samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 3 % av kontraktssummen.

Garantien gjelder i tre år fra overtakelse og under en hver omstendighet inntil krav som byggherren har mot totalentreprenøren, og som er fremsatt mot ham innen tre år fra overtakelse, er oppfylt. For det tilfelle at det har funnet sted delovertakelser, regnes de tre årene fra siste overtakelsesforretning.

Garantisten skal alltid varsles dersom kontrakten mellom byggherren og totalentreprenøren heves.

I henhold til denne garanti er byggherren ikke forpliktet til, ved avdragsutbetalinger til totalentreprenøren/leverandøren, å holde tilbake noen del av utført arbeids/leveranses verdi. Byggherren har således adgang til å honorere avdragsfakturaene fullt ut.

Garantistens ansvar er ikke begrenset på annen måte enn det som følger av bestemmelsene her.

En eventuell transport fra Statsbygg til ny garantikreditor vil bli skriftlig notifisert til Garantisten senest samtidig med transporten.

***

Garantisten aksepterer norsk rett og verneting i Norge (Oslo tingrett eller annet verneting som totalentreprenøren må akseptere) for eventuell tvist som involverer garantisten og relaterer seg til aktuell kontrakt.

..... den ...../.....20.....

.....
Bankens navn/stempel

.....
Underskrift

Blankett 1B - NS 8407 Sikkerhetsstillelse**GARANTIERKLÆRING**

Garanti nr. ....

Garantisten .....

organisasjonsnr. ....

stiller seg herved
overfor byggherrenStatsbygg
Postadresse: Postboks 232 Sentrum, 0103 Oslo
Kontoradresse: Biskop Gunnerus' gate 6

organisasjonsnr. 971 278 374

som selvskyldnerkausjonist for de kontraktsforpliktelse

totalentreprenøren .....

organisasjonsnr. ....

har i henhold til
kontrakt av .....

som gjelder prosjektnr..... bygg.....

kontraktnr..... navn.....

Garantien gjelder for totalentreprenørens kontraktsforpliktelse, herunder forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger, i reklamasjonstiden.

Garantien begrenses til

kr ....., som utgjør 3 % av kontraktssummen, jf. NS 8407 pkt 1.6, for forhold som påberopes overfor totalentreprenøren i de tre første årene av reklamasjonstiden, jf. NS 8407 pkt 42.2.2.

Garantien i reklamasjonstiden kan samlet ikke gjøres gjeldende for mer enn 3 % av kontraktssummen.

Garantien gjelder i tre år fra overtakelse og under en hver omstendighet inntil krav som byggherren har mot totalentreprenøren, og som er fremsatt mot ham innen tre år fra overtakelse, er oppfylt. For det tilfelle at det har funnet sted delovertakelser, regnes de tre årene fra siste overtakelsesforretning.

Garantisten skal alltid varsles dersom kontrakten mellom byggherren og totalentreprenøren heves.

I henhold til denne garanti er byggherren ikke forpliktet til, ved avdragsutbetalinger til totalentreprenøren/leverandøren, å holde tilbake noen del av utført arbeids/leveranses verdi. Byggherren har således adgang til å honorere avdragsfakturaene fullt ut.

Garantistens ansvar er ikke begrenset på annen måte enn det som følger av bestemmelsene her.

En eventuell transport fra Statsbygg til ny garantikreditor vil bli skriftlig notifisert til Garantisten senest samtidig med transporten.

***

Garantisten aksepterer norsk rett og verneting i Norge (Oslo tingrett eller annet verneting som totalentreprenøren må akseptere) for eventuell tvist som involverer garantisten og relaterer seg til aktuell kontrakt.

..... den ...../.....20.....

.....
Bankens navn/stempel

.....
Underskrift

Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring**FORSIKRINGSATTEST**
Tingsforsikring i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.1

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at tingsskedeforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.1 og med nedenfor angitte polisenummer, forsikringssted, forsikringssum, forsikringstid og forsikringsvilkår.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle STATSBYGG minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at STATSBYGG mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

***

Forsikringstaker:
(Totalentreprenør)

Navn:.....

Adresse:.....

Organisasjonsnr: .....

Medforsikret: STATSBYGG**Forsikringsbevis nr:**   .....**Forsikringssted:**   .....**Prosjektnummer og navn:**   .....**Byggets adresse:**   .....**Forsikringssum:**   .....

Forsikringen er dekket på 1. risikovilkår. Forsikringsgiver påtar seg ikke risikoen for at forsikringssummen er dekkende.

Forsikringstid: Forsikringen gjelder inntil kontraktarbeidet er overtatt av byggherren.**Forsikringen omfatter:**   Materialer, prosjekteringsdokumenter og det som til enhver tid er utført av kontraktsgjenstanden.
Materialer og prosjekteringsdokumenter byggherren har betalt forskudd for.
Materialer og prosjekteringsdokumenter byggherren har overgitt i totalentreprenørens besittelse.**Forsikringens dekningsfelt:**

Forsikringen er dekket etter følgende vilkår .....

(f.eks. Forsikringsselskap NN`s Prosjektforsikringsvilkår av 2019), som inneholder følgende generelle unntak:

1. Skade som direkte eller indirekte har sammenheng med krig, opprør eller alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.
2. Atomskade - uansett årsak - fra atomsubstans, dog ikke skade forårsaket av radioisotoper som i henhold til lov er tillatt brukt.
3. Skade som skyldes setning i grunn eller svikt i fundament.
4. Skade ved svinn og underslag

Overfor STATSBYGG som medforsikret vil ikke andre unntak fra forsikringsdekning enn de som uttrykkelig fremgår av denne forsikringsattest bli gjort gjeldende.

***

Forsikringsselskapet aksepterer norsk rett og verneeting i Norge (Oslo tingrett eller annet verneeting som totalentreprenøren må akseptere) for eventuell tvist som involverer forsikringsselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

.....
Sted/Dato

.....
Forsikringsselskap

.....
Underskrift

Blankett 3 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring**FORSIKRINGSATTEST**
Ansvarsforsikring i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.2

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at ansvarsforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.2 og de nedenfor angitte krav.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle STATSBYGG minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at STATSBYGG mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

***

Forsikringstaker

Forsikringsselskapet bekrefter at

.....(totalentreprenøren)

organisasjonsnr: .....har tegnet ansvarsforsikring.

Forsikringspolise nr. ....

Forsikringssum

Forsikringssummen utgjør minst 150 G per skadetilfelle.

Forsikringstid

Forsikringen gjelder inntil alt kontraktarbeid, herunder reklamasjonsarbeid, er utført.

Forsikringens omfang

Det er inngått kontrakt mellom Statsbygg og totalentreprenøren om bygging/ombygging/påbygging

av.....

Prosjekt nr: .....

Adresse: .....

Forsikringen dekker erstatningsansvar for skade og økonomisk tap som totalentreprenøren og dennes kontraktsmedhjelpere kan påføre byggherrens eller tredjemanns person og ting i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten.

Forbehold

Forsikringsselskapet bekrefter at forsikringsavtalen ikke inneholder bestemmelser:

- Som reduserer byggherrens rett til å kreve forsikringsoppgjør direkte fra selskapet, eller
- Som kan redusere byggherrens krav på grunn av sikredes forhold **etter** at forsikringstilfellet er inntrådt, eller
- Som reduserer skadelidtes rettigheter overfor forsikringsselskapet i forhold til det som følger av FALs deklarasjonens bestemmelser.

***

Forsikringsselskapet aksepterer norsk rett og verneing i Norge (Oslo tingrett eller annet verneing som totalentreprenøren må akseptere) for eventuell tvist som involverer forsikringsselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

.....
Sted/Dato.....
Forsikringsselskap.....
Underskrift

Blankett 4 - NS 8407 Bankgaranti for kontraktsforskudd**Bankgaranti for kontraktsforskudd**

Garanti nr.....

Ifølge ordre og for regning av

.....

som totalentreprenør/leverandør organisasjonsnr: .....stiller vi oss som
selvskyldnerkausjonist like overfor Statsbygg som byggherre, i anledning av at det på kontrakt av
...../..... 20 ..... mellom forannevnte

som gjelder   prosjektnr..... bygg.....

kontraktnr..... navn.....

ytes et forskudd på kontraktsvederlaget med

kr .....ink. mva

.....

Beløpet i bokstaver

Garantien gjelder for totalentreprenørens plikt til tilbakebetaling av forskuddet, herunder morarenter og inndrivelsesomkostninger ved mislighold relatert til den aktuelle tilbakebetaling.

Garantien gjelder inntil forskuddet er avregnet i tråd med avtalen mellom Statsbygg og totalentreprenøren.

Garantisten aksepterer norsk rett og verneting i Norge (Oslo tingrett eller annet verneting som totalentreprenøren må akseptere) for eventuell tvist som involverer garantisten og relaterer seg til aktuell kontrakt.

..... den ...../.....20 .....

.....

Underskrift